

Hibai Arbide, kazetaria

«Epaiketa batean, ondo landutako bertsioa beti da egia baino sinesgarriagoa»

Ezagutu nuen egunean, mugei buruz hitz egin zuen Hibai Arbide Azak. Esan zuen demokraziaren aurkako mekanismoak direla, jendea kanporatzeko balio baitute. Orduraz geroztik, bi urte joan dira ia, eta gero eta jende gehiago dabil alderrai, mugak ezin zeharkatu.

Danele Sarriugarte Mochales

@daneleSM

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

Zuzenbidea ikasi zenuen.

Bai. Zientzia politikoak ikasi nahi nituen, baina zuzenbidean ari ziren pare bat lagun, eta pragmatikoagoa iruditu zitzaidan. Printzipioz ez nuen abokatu moduan lan egin nahi; hala ere, bederatzirekin egin nituen horretan. Lehenengo bulego oso *pijo* batean, eta gero, bestelako bulego batzuetan: Jaume Asensekin eta Layret kolektiboan.

Nola uztartzen dira aktibismo politikoa eta zuzenbidea?

Nire jarduna beti egon da lotuta mundu-ikuskera jakin batekin. Batzuetan, abokatu militantea zara, eta zuzenbidea hartzen duzu ekiteko eremu politiko moduan. Beste batzuetan, aldiz, militanteen abokatua zara, borrokan ari den jendea babesten duzu.

2014an mahai-inguru batean aditu zintudan, San Telmo Museoa, eta gogoratu datorkit zer esan zuen han bertan Eli Vásquez abokatu ekuadortarrak.

Bai, Elik bi abokatu mota bereizi zituen: giza eskubideen aldeko abokatuak eta estolderia-abokatuak. Giza eskubideen aldeko abokatuak mekanismoak baliatzen dituzte, adibidez, Giza Eskubideen Europako Auzitegia, jurisprudentzia jakin bat lortzeko: berme handiena es-

kaintzen duten markoak hartzen dituzte (nazioartekoak, normalean), eta gero horien emaitzak tokian toki mamitzen saiatu. Elik, ordea, bestelako bide bat proposatzen zuen: zuzenbidea hackeatzea. Ez dut uste bide kontrajarriak direnik.

Kasuaren arabera ere izango da, ezta?

Guztiz. Estrasburgora iristeko azpiegitura jakin bat behar duzu, ibilbide luze-ko kasu bat. Euskal Herrian, ezker abertzaleak izan ditu halako kasuak, baina, oro har, edozein erakunde politikok eraman zaitzake errazago bide horretatik, oinarritzko azpiegitura politikoa badauka. Hemen urte luzetako kondernak izan dira, eta ondorioz, ikusmolde horretan ere pentsatu da: Estrasburgora iritsi eta han ezar dezatela zer egin beharko lukeen Espainiako Estatuak. Gero, sarri, Estrasburgok markoa ezarri du, eta Espainiako Estatuak jaramonik egin ez.

Elik aktibista transekin eta sexu-lan-gileekin jarduten du, eta horiek antolatuta daude, baina ez daukate halako azpiegiturarik ere, Giza Eskubideen Latinoamerikako Auzitegira jotzeko. Bezero prekarioagoekin ari zarenean kontua da bidezidorrak bilatzea, emaitzak ahalik eta azkarren erdiesteko.

Gogoan al daukazu talka hori islatzen den kasuren bat?

Bada, Madrilgo Patio Maravillas gizarte-zentro autogestionatua salatu zuten, eta husteko eskatu. Bi bide har genitzakeen. Bata, maximalista: giza eskubideen markoan koka genezakeen, eta gune hori baliatzeko eskubidea aldarrikatu. Bigarren bidea erabili genuen, ordea. Frogatu genuen salaketa horretan soilik kolektibo bat salatu zutela, eta Patio Maravillas espazioan 21 elkartek zeudela, beraz, elkartek bakarrik utzi beharko zuela tokia. Epaiketa galdu zuen Patio Maravillas elkarteak, baina, ezin zituzten gainerakoak kanporatu.

Hibai Arbide Aza

1979, Barakaldo

Zuzenbidea ikasi zuen, eta abokatu jardun, bederatzirekin, Bartzelonan. Okupazioarekin eta migrazioarekin lotutako kasuetan lan egin du, batik bat. Gaur egun, Atenasen bizi da, eta bertako egoeraren berri ematen dihardu, buru-belarri. Besteak beste, Venezuelako Tele Sur katean eta Twitterren (@hibai_) jarrai dezakezue.

Askos ederragoa zatekeen espazioan egoteko eskubidea aitortu izana, baina estrategia horrekin espazioa galduko genuen, eta aldiz, bestea baliagarriagoa zen espazioaren helburu politikoak jorratzen jarraitzeko. Dena den, handik urte batzuetara galdu zen espazioa. Garraipen horiek behin-behinekoak izan ohi dira.

Zer ikasi duzu abokatu jardunda?

Epaiketetan inork ez duela egia esaten. Egia konplexuegia da, ezin da epaiketa batean osoki sartu, ñabardura gehiegi daude, eta moldatu egin behar dira, azken bertsioa eraikitzeko. Ondo lantutako bertsio bat beti da egia baino sinesgarriagoa. Horrek ez du esan nahi alderdi inportanteetan gezurra esaten denik beti, baina errealtatea azaltzeko kode bat da zuzenbidea, eta zentzu horretan, arbitrarioa da.

Zuzenbideak ez du esaten zer egin dezakezun eta zer ez, aitzitik, ezartzen du zer ondorio pairatuko duzun baldin eta legeak onartzen ez duen zerbait egiten baduzu. Bestalde, zuzenbidea beti aplikatzen da momentu jakin bateko indar-korrelazioaren arabera.

Sarri galdetzen dizute ea zerbait legezkoa den, eta ea egin daitekeen. Bada, ez da gauza bera. Zenbait pertsonak gauza ilegalak egin ditzake, eta ondorio-rik pairatu ez, eta beste batzuek, aldiz, "errugabeak" izanda, legearen zama jasane behar izaten dute.

Bartzelonan egin duzu lan. Nola eta zertan igarri duzu hiriaren aldaketa zure jardunean?

Administrazio-zuzenbideak gero eta indar handiagoa hartu du errepresio-estrategien barruan. Hainbat urtez, zigor-zuzenbidea baliatzen zuen botereak, arriskutsutzat jotzen zituen jarrerak zigortzeko. Azken urteotan, ordea, hainbat lege ateratu dituzte, hala nola zibismoaren ordenantza eta Moza Legea. Isunak ezarri dituzte, eta eremu horretan ez daukazu epaiketetako bermerik. Zigor-zuzenbideari kritika asko egin dakizkioke; hala ere, gutxienez, defentsa-eskubidea bermatzen da. Administrazio-zuzenbidean, berriz, Bartzelonako Guardia Urbanako agente batek esaten badu zuk delitu bat egin duzula, zuk zeuk frogatu behar duzu hori ez dela egia.

Administrazio-zuzenbidearen bidez ezabatu dituzte zenbait talde espazio

publikotik, eta ez hori bakarrik, mekanismo hori berori barra-barra erabili dute auzoak gentrifikatzeke, beste hainbat estrategiarekin batera, jakina, hala-ko gentrifikazio-prozesu bat ezin baita tresna bakar baten bitartez egin.

Edonola den, zuzenbidea utzi zenuen, Bartzelonatik alde egin, eta kazetari lane-tan hasi, Grezian.

Beti izan dut gustuko idaztea, eta dagoneko ari nintzen, batean eta bestean. Eta jabetu nintzen, sarritan, gogo gehiago neukala auziaren berri emateko, auzia abokatu moduan jorratzeko baino. Ondoren, Greziara joan nintzen: ez nuen hizkuntza ezagutzen, ez neukan titulurik, eta maizago idazten hasi nintzen. Gainera, kazetaria izateko oso une interesgarria topatu nuen han: Syriza irabazi zituen hauteskundeak, erreferenduma egin zen, hirugarren memorandum... Hein batean erraza izan zen modu profesionalean lanean hastea, eta zorte handia izan dut.

Taxiak

"Atenasen merkeak dira taxiak, ez dute halako konnotazio handi-mandirik, eta gidarien espektro politikoa oso da askotarikoa. Itzelak dira kazetaritza egiteko. Gidariarekin hitz egin dezakezu, eta hura, aldi berean, bestelako jende askorekin mintzatu da".

2014an iritsi zinen hara. Zerekin egin zenuen topo?

Ordurako zertxobait ezagutzen nuen herrialdea. Nire kidea bertakoa da, eta azken urteetan behin baino gehiagotan joana nintzen. Krisiak guztiz jotako herrialdea aurkitu nuen: klase ertaina desagertuta, pobrezia-maila oso altuak... Hala ere, bestelako une bat zen, itxaropen garaia.

2015ean ez zuen gobernuak galdu, ezpada herriak. Jende askok bazekien zer gertatzen ari zen: gobernu bat Europa

neoliberalaren aurka, estreinako aldiz, gatazka instituzional irekian. Jende askok babesa eman zion Syrizarri, Syriza gustuko izan ez arren, uste baitzuten bestelako Europa bat pentsa zitekeela.

Eta orain...

Klima hori egon badago, nahiz eta apaldu egin den. Irakurketa simple bat egin ohi da, eta kaleko mobilizazioak jaitsi direla esan. Neurri batean halaxe da, baina, sakonean, mobilizatzeko modua eraldatu egin da, ez desagertu. Izuga-

“Iheslariet buruzko erreportaje bat egiten badut, iheslariet hitz egin behar dute, beti, ez soilik boluntarioet”

rria da zenbat greziar aritu diren buru-belarri errefuxiatuen alde lanean, eta ez soilik aktibistak. Nire auzoan, adibidez, emakume elkarte bat dago. Emakume edadetuak dira eta negu osoa eman dute iheslarietnako kapeluak egiten. Lesbosen hondartzetan egiten den lanak adina balio du jardun horrek, eta jende pila batek egin ditu halakoak, antolatu gabe, modu espontaneoan. Greziar asko oso egoera eskasean egon arren, arrazakeria ez da areagotu, Alemanian bezala.

Zer dela eta?

Batetik, iheslarietkin identifikatzen dira greziarrak: “Gu izorratu gaituen Europa horixe bera ari da iheslariak izorratzen”.

Bestetik, 1922an, Turkia eta Grezia gerran aritu ziren. Greziak galdu zuen, eta greziar askok gaur egun Turkia den hori utzi behar izan zuten, eta gaur egun Grezia den horretara joan. Oraingo iheslarietn bide berberak ibili zituzten, Ismirretik Lesbosera. Errefuxiatuen ondorengoak dira Lesbosen biztanleetn erdiak, eta ez da Euskal Herrian bezala:

kontua ez da zure aitona-amonak Argentinara joan zirela, baizik eta zure gurasoak etorri zirela hona, eta horrexen fruitua zarela zu zeu.

Greziako eskuinak esan du ez dela egoera bera, orduko hartan greziarrak ari baitziren Greziara itzultzen. Guk, berri, elkarriketa egin diogu garai hartan etorritako andre bati, 82 urtekoa, eta irakurketa hori gezurtatu du: baztertu egin zituzten, pobreak zirelako, eta turkiar ere esaten zieten, iraintze aldera.

Kazetari moduan, nola kokatzen duzu zeure burua?

Iruditzen zait objektibotasuna ez dela existitzen, eta zintzoagoa dela adieraztea nondik idazten duen bakoitzak. Horrek ez du esan nahi erreportajeak propaganda izan behar duenik, niri ez zaizkit halako lanak gustatzen, edukiarekin ados egonda ere. Baina joera ideologikoak beti daude hor: ezin dira eragotzi, mundu guztiak ditu, eta beraz, hobe da aitortzea nondik ari zaren.

Adibiderik?

Iheslari buruzko erreportaje bat egin badut, iheslariak hitz egin behar dute, beti, ez soilik boluntarioek. Hori posizio politikoa da, eta ez da panfletarioa, inondik ere.

Zentzu horretan, oso deserosoak egin zaizkit konparazio hidraulikoak; iheslari-olatuak, iheslari-korronteak... Badirudi ontzi komunikatuez ari garela: hemen muga ixten duzu eta iheslariak beste nonbait agertzen dira, automatikoki. Jakina, gerrarik ez balego, gauzak ez lirateke hala gertatuko, baina iheslariak ez dira gerraren ondorio huts bat, erabaki batzuk hartu dituztelako etorri dira, beren bizitzan eta erabakien subjektu dira.

Feminismoari ere erreparatzen diozu.

Niretzat garrantzitsua da, gai bat izateaz gain, feminismoak zeharka dezala nire idazketa, beti baldintza nazala, iheslarietz ari ala lan prekarioaz. Zeharkako ardatza izan dadila. Beraz, kontua ez da iheslari emakumeei buruzko erreportajeak egitea etengabe, baizik eta aditzea ea zer dioten nire kide feministek nik lantzen ditudan gaiei buruz eta haiek egiten dizkidaten kritikak onartzea.

Hori guztia esanda, argi utzi nahi dut gure lanak ez direla akatsik gabeak. Egin ditudan erreportajeak begiratzen hasiz gero, autokritika handia egingo nuke, seguru, eta espero dut ikasten jarraitzea, baina ez badiozu zure buruari helbururik ezartzen, ez zara hurbilduko.

Behin baino gehiagotan esan duzu Europaren laborategia dela Grezia.

Bai. Austeritatearen eta neoliberalismoaren laborategia da, izan ere, Gre-

Bokazioa

“Beranduxe aurkitu dut kazetari bokazioa, 35 urte ingururekin. Hala ere, uste dut ondo etorri zaidala aurreko esperientzia, abokatu lana, kazetaritza egiteko oso lagungarria baita bestelako gauzetan ere ibili izana. Gainera, orain, adin honetan, seguru dakit haxe egin nahi dudala”.

Baliabideak

“Gauza mordoa daude kontatzeko, baina komunikabideek ez dute horiek kontatzeko baliabide materialik eskaintzen, eta erabaki politikoa da hori ere. Kazetari batek ezin du Idomenin hilabete bat eman, kotxea alokatu eta abar, erreportaje baten truke 50 euro ordaintzen badizkiote”.

ziaren zorra ez da kontabilitate-mekanismoa, alegia, gakoa ez da zenbat diru daukan herrialde batek, eta zenbat zor duen. Ez, diziplina-mekanismoa da zorra. Hartzekodunek ez dute nahi zorra kitatzea, baizik eta, zorraren bidez, gobernu batek egin ditzakeen politikak baldintzatzea.

Adibide bat jarriko dut. 2015eko negoziazioetan, Varoufakisek eskaini zuen Greziako Banku Zentraleko zuzendarien soldata jaistea %60, eta troikak ezezkoa eman zion. Aldiz, administrazioako soldata murriztea galdatu zieten. Irizpide politikoak dira horiek, argi eta garbi.

Greziaren bidez erakutsi nahi dute, batik bat, ezin dela bestelako politikarik ezarri. Gero, Greziako aurrekaria balia dezakete, eta Europako beste herrialdeetan gauza bera egin.

Aurrera begira, nola ikusten duzu egoera?

Greziako bi egoerek, hala krisi ekonomikoak nola iheslarien auziak, luzera joko dute.

Eta horren aurrean...?

Hasteko eta behin, kritika eta mugimendu politikoa behar ditugu. Elkartasuna oso garrantzitsua da, noski. Ez nuke halako irakurketa ezkertiar dogmatiko bat egin nahi eta elkartasuna karitate hutsaltzat jo. Elkartasun horri esker, zertxobait arindu dira milioika pertsonaren bizi-baldintza izugarri gogorrak. Pertsona bakar baten bizi-baldintzak hobetzen badituzu, hori bada zerbait, beti. Baina hori ez da aski, eta mugak irekitzeko eskatu behar dugu, politikoki: ez da karitatea, eskakizun demokratikoa baizik. Eskubide demokratikoa da pertsona oro mugitu ahal izatea. ■

SOINUEDER
Kooperatiba

© 944 558 347
soinueder@euskalnet.net
www.soinueder.com

Zure jendea, zure
hedabidea, zure iragarkia:
**JARRI PUBLIZITATEA
HEMEN**

ARGIA

943 371545 | publiz@argia.eus | www.argia.eus/tarifak

MARCOS
okindegia

**Benetako
aitzinako ogia**

© 943 450 966
Ubarburu pasealekua, 113
Astigarraga (Gipuzkoa)